

مدیریت و ویژگی‌های مدیران نمونه

از دیدگاه قرآن

مطهره تهامی

BP
/۲۳۲/
۶۷/
ب ۹

تهامی، مطهره، ۱۳۵۲-

مدیریت و ویژگی های مدیران نمونه از دیدگاه قرآن/مطهره تهامی. - قم: مهرامیرالمؤمنین (ع)، ۱۳۸۵

۱۳۶ ص ۱۵۰۰۰ ریال

ISBN:978-964-9904-89-1

شابک: ۱-۸۹-۹۹۰۴-۹۶۴-۹۷۸

۱. مدیریت (اسلام) ۲. مدیریت - جنبه های قرآنی الف. عنوان.

bp۲۳۲/۶۷/b ۹

۲۹۷/۶۵۸

ناشر: انتشارات مهرامیرالمؤمنین (ع)

شابک: ۱-۸۹-۹۹۰۴-۹۶۴-۹۷۸

مرکز پخش:

۱. قم، بلوار شهید منتظری، ساختمان

شهاب، واحد یک

انتشارات مهرامیرالمؤمنین (ع)

تلفن: ۷۷۴۶۵۴۶-۰۲۵۱

تلفکس: ۷۴۲۹۹۷-۰۲۵۱

همراه: ۰۹۱۲۲۷۵۲۰۲۹

عنوان کتاب:

مدیریت

و

ویژگی های مدیران نمونه
از دیدگاه قرآن

مؤلف:

مطهره تهامی

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۸۵

چاپ: شریعت

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰ تومان

کلیه حقوق محفوظ است

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

□ مقدمه	۹
---------------	---

فصل اول: سازمان و مدیریت

سازمان و مدیریت	۱۵
مفاهیم و تعاریف مدیریت	۱۶
ضرورت مدیریت	۱۸
ذاتی یا اکتسابی بودن مدیریت:	۲۱
منابع فصل اول	۲۳

فصل دوم: اصول و ارکان مهم مدیریت

اصول و ارکان مهم مدیریت	۲۷
۱- برنامه‌ریزی	۲۷
۲- سازماندهی	۲۸
۳- هدایت و رهبری	۳۰
۴- نظارت و کنترل	۳۰
۵- هماهنگی و ارتباطات	۳۵
منابع فصل دوم	۳۷

فصل سوم: صفات اخلاقی مدیر نمونه در قرآن

فضائل و صفات اخلاقی مدیر نمونه در قرآن	۴۱
--	----

- ۱- حُسن خلق ۴۱
- ۲- دلسوزی ۴۴
- ۳- تقوا ۴۸
- ۴- تواضع و فروتنی زینت مدیریت: ۵۴
- ۴- امانتداری ۶۳
- ۵- بی‌اعتنائی به مادیات و پاداش: ۶۸
- ۶- دارای بصیرت ۷۳
- ۷- صبر و شکیبایی: ۷۳
- ۸- صداقت ۷۸
- ۱۰- شرح صدر مهمترین ابزار مدیریت ۸۳
- منابع فصل سوم ۸۸

فصل چهارم: ویژگی‌های مدیریتی مدیر نمونه در قرآن

- ویژگی‌های مدیریتی مدیر نمونه در قرآن ۹۳
- ۱- قاطعیت ۹۴
- ۲- خستگی ناپذیری ۹۵
- ۳- پرهیز از ریاست طلبی ۹۶
- ۴- اطاعت از مدیران بالاتر (رعایت سلسله مراتب) ۹۸
- ۵- علم و آگاهی ۱۰۱
- ۶- مصمم بودن ۱۰۴
- ۷- پیشگامی در امور مربوط به مکتب خویش ۱۰۶
- ۸- مشورت در کارها ۱۰۸
- ۹- درک ناراحتی‌های زیردستان سوره ضحی (آیات ۶- ۷) ۱۱۴
- ۱۰- قدرت تشویق و تنبیه ۱۱۹

۱۱ - انتخاب معاونان شایسته:	۱۲۰
۱۲ - دادن آزادی بحث و انتقاد به نیروها:	۱۲۲
۱۳ - عدالت	۱۲۴
۱۴ - آگاهی از عملکرد افراد	۱۲۸
۱۵ - قدرتمندی	۱۲۹
(منابع فصل چهارم)	۱۳۳
فهرست منابع	۱۳۴

□ مقدمه

هر سازمان و هر مجموعه‌ای را می‌توان به عنوان سیستمی در نظر گرفت که تمام اجزاء و عناصر آن در ارتباط متقابل و تنگاتنگ با یکدیگر فعالیت می‌کنند. هنگامیکه جزئی از این سیستم مختل می‌گردد، در کار سایر اجزاء نیز اختلال ایجاد می‌شود، آنچه که می‌تواند سیستم را در حالت ثبات و تعادل نگه دارد و هنگام بروز مشکل، آن را به موقع شناسایی کرده و در جهت رفع آن تلاش نماید، عنصر مدیریت است. در واقع عنصر مدیریت زمینه و شرایط لازم را برای فعالیت کلیه اجزاء و عناصر سیستم فراهم می‌سازد و با نظارت و هدایت دائم، سیستم را در مقابل آسیب‌های احتمالی محافظت می‌نماید. بنابراین دوام و بقاء هر سیستم در وهله اول در گرو مدیریت و نحوه اداره کردن آن است. در هر سیستمی مدیران نقش راهبران و هدایت کنندگان را ایفا می‌نمایند. در سازمانهای آموزشی بویژه مدارس، نقش و فعالیت مدیران از اهمیت و حساسیت بیشتری برخوردار است زیرا کار آنان در ارتباط مستقیم با انسانهاست و کار با انسان همیشه پیچیدگی خاص خود را دارد. برای آنکه بتوان مجموعه‌ای از انسانها را درون یک سازمان بشکل صحیح هدایت و رهبری نمود، لازم است با مدیریت و علم آن آشنایی داشت. آشنایی

با علم مدیریت مستلزم شناخت زبان مدیریت، مبانی و اصول و سایر مباحثی است که در اداره یک مجموعه مطرح است. کسانی که در این زمینه کار می‌کنند می‌کوشند تا معیارهایی برای نحوه صحیح اداره امور جامعه و همچنین معیارهای اخلاقی و تخصصی برای مدیر بیابند. هدف از انجام این کار تحقیقی، دادن آگاهی و بینش مدیریتی از دیدگاه قرآن به خود و افراد جامعه می‌باشد. چرا که همه ما در طول دوران زندگی خود در جایگاه‌های مختلفی مدیر خواهیم بود، امید است که مدیران آموزشی بیشترین بهره را از این یافته‌ها ببرند. و در نیل به اهداف خود در اداره امور موفق باشند. اکنون به بررسی ویژگی‌های مدیران از دیدگاه آیات قرآن و روایات و احادیث می‌پردازیم.

بسخوان آیات بس زیبای قرآن

کلام نغز و روح افزای قرآن

سحرگاهان تلاوت کن به اخلاص

سپس اندیشه در معنای قرآن

بخوان این معجزه وانگه بیندیش

همین بس شاهد گویای قرآن

شفای آنچه درد است و مصائب

بجوی از مکتب والای قرآن

هدایت آفرین است و سعادت

اطاعت گر کنی فتوای قرآن

همی بر اهل عصیان و منافق

زیان آرد شگفتی‌های قرآن

بلی، آثار ذاتِ کبریایی

نمودار است در هر جای قرآن

نگنجد فهم اسرارش به افکار

که بی پایان بود دریای قرآن

بخوان تا می‌توانی علم تفسیر

ولی کوشش نما اجرای قرآن

خدایا رحمتی فرما به «ذوقی»

شود جوینده و دانای قرآن

«ذوقی - طالقانی»

مطهره تهامی

تابستان ۱۳۸۵

فهرست منابع

- ۱- الوانی، مهدی، مدیریت عمومی، (تهران، نشرنی، چاپ هفتم، ۱۳۷۳).
- ۲- الهامی نیا، علی اصغر، سیره اخلاقی و تربیتی امام خمینی «ره»، چاپ سوم (تهران، انتشارات تحسین، ۱۳۸۱).
- ۳- بهرنگی، محمدرضا، مدیریت آموزشی و آموزشگاهی، (تهران، انتشارات گلچین، ۱۳۷۱).
- ۴- تقوی دامغانی، سید رضا، نگرشی بر مدیریت اسلامی، چاپ سوم، (تهران، نشر بین الملل، ۱۳۸۰).
- ۵- حسین پور، شهره، مدیریت چیست؟ مجله رشد آموزش ابتدایی، شماره ۱، ۱۳۷۷.
- ۶- علاقه بند، علی، مقدمات مدیریت آموزشی، (تهران، نشر روان، پاییز ۱۳۷۵).
- ۷- فخر رازی، تفسیر کبیر، جلد نوزدهم.
- ۸- گروه آموزشی مدیران، راهبردهایی در مدیریت آموزشگاهی، (تهران، انتشارات دفتر آموزش عمومی ۱۳۷۹).
- ۹- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه جلد ۱ تا ۲۷، چاپ هیجدهم و بیستم و بیست سوم و بیست و پنج، تهران، انتشارات دارالکتب اسلامیه، ۱۳۷۹.
- ۱۰- میرسپاسی، ناصر، مدیریت منابع انسانی، انتشارات شروین، ۱۳۷۱.
- ۱۱- میرکمالی، سید محمد، رهبری و مدیریت آموزشی، چاپ

دوازدهم (تهران: انتشارات یسطرون، ۱۳۸۳)

۱۲ - مجلسی، علاقه محمدباقر، بحارالانوار، جلد ۷۷.

۱۳ - خواجه نظام الملک، سیاست نامه.

۱۴ - خواجه نصیرالدین طوسی، اخلاق ناصری.

۱۵ - واثقی، قاسم، درس‌هایی از اخلاق مدیریت (تهران، نشر بین‌الملل

سازمان تبلیغات، ۱۳۸۰)

۹ - فخر رازی، تفسیر کبیر، جلد نوزدهم

ویرگها و مدیران نمونه از دیدگاه قرآن

طراحی: پورحسین / ۱۸۰۹ / ۹۱۲ ۵۵۱

انتشارات مهر امیرالمؤمنین

قلم/بلوار شهید منتظری/ساختمان شهاب

تلفن: ۷۷۴۶۵۴۶ / ۷۷۴۶۹۹۷-۷۷۴۶۵۴۶-۰۲۵۱

ISBN 978-964-9904-89-1
9 789649 990489